

Sundheds- og ældreministeriet
Holbergsgade 6
1057 København K

København, den 5. januar 2016

Vedr.: Høringsvar om udkast til lov om ændring af lov om social service (værdighedspolitikker for ældreplejen).

Alzheimerforeningen takker for den modtagne høringskrivelse af 9. december 2015 vedr. ovennævnte lovudkast.

Alzheimerforeningen hilser alle initiativer, der kan sikre en værdig behandling, pleje og omsorg til mennesker med en demenssygdom – herunder også ældre demenspatienter – velkommen. Det fremsendte lovudkast er efter Alzheimerforeningens vurdering et sådant initiativ, såfremt de foreslåede værdighedspolitikker også vil **forpligte kommunerne til at forhøje kvaliteten** af behandling, pleje og omsorg til mennesker, der fx pga. en fremskreden demenssygdom, har behov for hjælp, omsorg og pleje ifølge Servicelovens kapitel 16.

Alzheimerforeningen har derfor bemærket, at ministeriet udtrykkeligt gør opmærksom på, at det allerede fremgår af Servicelovens §81, at formålet med den kommunale indsats over for mennesker med nedsat funktionsevne bl.a. skal opfyldes gennem kontakt, samvær, aktivitet, behandling, omsorg og pleje.

Det er imidlertid Alzheimerforeningens vurdering, at dette **formål ikke kan opfyldes med mindre personalet i både hjemmeplejen og på plejehjem har den fornødne tid** til at give den nødvendige behandling, omsorg og pleje. Personalet kan heller ikke hjælpe med at skabe kontakt, sikre samvær eller hjælpe med aktivitet hvis ikke de har tilstrækkelig tid til dette.

Alzheimerforeningen ser derfor gerne, at det i lovttekst og bemærkninger præciseres, at det er en forudsætning for at de kommunale værdighedspolitikker kan føre til en værdig ældrepleje, at der er **tilstrækkeligt personale** til at gennemføre indsatsen.

For at sikre, at de kommunale værdighedspolitikker bliver fulgt op af initiativer, der kan give personalet mere tid til at udføre en værdig ældrepleje, skal Alzheimerforeningen derfor foreslå, at de økonomiske ressourcer, der i forbindelse med finansloven 2016 er afsat til ældreområdet (den såkaldte værdighedsmilliard) **øremærkes til øget bemanning inden for ældreområdet**. Alzheimerforeningen vil bl.a. henvise til Sverige, hvor regeringen har afsat to milliarder kroner hvert år frem til 2018 til at:

”...höja kvaliteten inom äldreomsorgen, öka tryggheten för de äldre och förbättra förutsättningarna för en jämställd, likvärdig och jämlik äldreomsorg. Satsningen trädde ikraft redan den 1 juli 2015 med en miljard kronor för 2015.

Satsningen innebär att kommunerna får möjlighet att öka bemanningen inom äldreomsorgen. Det kan skapa utrymme för personalen att tillbringa mer tid med den enskilde, men också skapa utrymme för personalen att gemensamt utveckla verksamheten. På så sätt kan satsningen bidra till att skapa trygghet och öka kvaliteten för de äldre.”¹

Det er endvidere Alzheimerforeningens vurdering, at såfremt en lov om værdighedspolitikker skal have en reel effekt og give mening, skal den **følges op med forpligtende lovændringer og nationale initiativer på andre områder** fx bemanning og uddannelse, behandling af varigt inhabile, transport for personer med demenssygdom og ledsagelse mm.

Ud over de ovenfor anførte generelle kommentarer og forslag har Alzheimerforeningens følgende konkrete bemærkninger:

- Ad. Bemærkninger til lovforslaget pkt. 2.1.3 s. 4: Alzheimerforeningen foreslår, at der til rækken af områder, hvor værdighedspolitikken vil kunne få betydning fx medarbejdernes kompetencer, tilføjes **personalnormering**.
- Ad. Bemærkninger til lovforslaget pkt. 2.1.3 s.4: Alzheimerforeningen foreslår endvidere, at der til rækken af indsatser, der typisk tilbydes ældre, tilføjes **ledsagelse, hjælp til transport** samt kvalificeret **personaleledsagelse i forbindelse med behandling** hos læge og på sygehus.

Dette begrundes i det forhold at der desværre stadig er eksempler på, at kommuner på trods af gentagne ministerforsikringer overfor Folketingets social- og sundhedsudvalg om kommunernes ansvar ifølge servicelovens bestemmelser, stadig uledsaget sender demenspatienter, der skal til behandling eller akutindlægges, på sygehuset.

Det er endvidere et stort problem for hjemmeboende demenspatienter, der pga. demenssygdommen ikke selv kan transportere sig eller benytte offentlig transport, ikke at kunne få hjælp til transport på samme måde som personer, der lider af et fysisk handicap.

- Ad. Bemærkninger til lovforslaget pkt. 2.2.2 s. 5: Alzheimerforeningen er enig i, at en værdig ældrepleje skal tilrettelægges med udgangspunkt i den enkelte persons behov. Men det er vigtigt, at det er uafhængigt af hvor, denne person bor. Alzheimerforeningen skal derfor foreslå, at det præciseres som afgørende for en værdig ældrepleje, at **kvaliteten af behandling, omsorg og pleje** til personer med nedsat funkti-

¹ <http://www.regeringen.se/artiklar/2015/09/budgetpropositionen-2016-okad-bemanning-i-aldreomsorgen/>

onsevne fx pga. en demenssygdom **er ens uanset hvor i Danmark, vedkommende er bosat**. Det må ikke være postnummeret, der bestemmer kvaliteten af den kommunale indsats til mennesker, der ikke kan klare sig selv – heller ikke selvom de er ældre.

- Ad. Bemærkninger til lovudkastet pkt. 2.2.2 – livskvalitet s. 5: Alzheimerforeningen er enig i, at tryghed er en vigtig forudsætning for livskvalitet. For mennesker med en demenssygdom, der frygter at forvilde sig bort og ikke blive fundet i tide med risiko for at omkomme, er indsatser, der kan nedsætte risikoen for at forvilde sig bort, derfor afgørende for livskvalitet. Alzheimerforeningen skal derfor foreslå, at **sikkerhed for at kunne færdes uden for hjemmet** – herunder plejehjem - uden risiko for at blive væk, bliver tilføjet bemærkninger vedr. livskvalitet.
- Ad. Bemærkninger til lovudkastet pkt. 2.2.2 – selvbestemmelse s. 6: Alzheimerforeningen er enig i at afhængighed af personlig hjælp, omsorg og pleje aldrig bør være ensbetydende med tab af værdighed. Selvbestemmelse er derfor et vigtigt element i en værdig ældrepleje. Det er dog afgørende, at der i den forbindelse er særlig opmærksomhed på, at selvbestemmelsen i forhold til mennesker, der pga. af en fremskreden demenssygdom, **ikke er i stand til at give udtryk for egne behov og ønsker**, kræver særlige kompetencer hos personalet samt ikke mindst mere tid til samvær og kontakt.

Det er også vigtigt at understrege, at værdighed også kan være **at sikre behandling og omsorg med tvang**. Vi henviser i den forbindelse til vejledning nr. 8 om magtanvendelse pkt. 6, hvoraf det bl.a. fremgår at respekten for den enkeltes personlige integritet og frihed er en samlet konkret afvejning af forskellige ofte modstridende hensyn. Når fx en person med demens forlader boligen uden at være påklædt eller modsætter sig grundlæggende hygiejne, kan det være forbundet med tab af værdighed. Vejledningen eksemplificerer dette konkret på denne måde: ” *Når man med magt f.eks. gennemfører et bleskifte i de såkaldte »personlige hygiejnesituationer« vil det være udtryk for, at hensynet til den pågældendes værdighed er vurderet vigtigere end hensynet til selvbestemmelsesretten.*”² Det er derfor afgørende at personalet har det fornødne kendskab til personen og den fornødne tid til at foretage den grundige afvejning af de konkrete omstændigheder.

Alzheimerforeningen skal derfor foreslå, at det præciseres, at **personalet skal have ekstra tid til at afdække og afveje de modsatrettede hensyn for at sikre selvbestemmelse** for mennesker med demenssygdom eller sikre værdigheden gennem etisk og fagligt velbegrundet anvendelse af tvang.

² Vejledning nr 8 af 15/02/2011 om magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten over for voksne, herunder pædagogiske principper, kap. 6

- Ad. Bemærkninger til lovudkastet pkt. 2.2.2 – Kvalitet, tværfaglighed og sammenhæng i plejen s. 6: Alzheimerforeningen er enig med aftaleparterne i, at en værdig ældrepleje kræver et fagligt kvalificeret personale, og at indsatsen er baseret på den bedste faglige viden og metoder. Men Alzheimerforeningen vil gerne understrege, at det er nødvendigt, at personalet ud over de fornødne kompetencer også **har tilstrækkelig tid til tværfagligt samarbejde, tværsektoriel koordinering samt nødvendig efteruddannelse**. Alzheimerforeningen foreslår derfor, at det præciseres, at kommunerne i forbindelse med implementering af værdighedspolitikkerne skal sikre, at der er **tilstrækkelig personalenormering**, så mulighederne for tværfagligt samarbejde, koordinering samt kompetenceudvikling er tilstede.
- Ad. Bemærkninger til lovudkastet pkt. 2.2.2 – Mad og ernæring s. 6: Alzheimerforeningen er også enig med aftaleparterne i, at der er vigtigt med velsmagende og ernæringsrigtig mad samt at sikre gode og hyggelige rammer om måltiderne. Men det er – især når der er tale om mennesker med en fremskreden demenssygdom – endnu vigtigere at sikre, at personalet har den nødvendige **tid til at hjælpe demenspatienterne med at spise**. Det er ikke hverken værdigt eller udtryk for kvalitet, når personalet pga af kommunale personalepolitikker eller manglende personalenormering, ikke har mulighed for at spise sammen med demenspatienterne. Alzheimerforeningen skal derfor foreslå, at det pålægges kommunerne at sikre, at personalet har mulighed for at **spise sammen med demenspatienter** og således **under hele måltidet** kan hjælpe personen med at spise.
- Ad. Bemærkninger til lovudkastet pkt. 3. Økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige s. 7: Alzheimerforeningen finder det positivt, at der på finansloven er **afsat ekstra midler** der kan styrke kommunernes arbejde med en værdig ældrepleje. Alzheimerforeningen skal i den forbindelse foreslå, at der til rækken af eksempler på hvad midlerne kan anvendes til fx personale og kompetenceudvikling også **konkret tilføjes øget personalenormering**.

Alzheimerforeningen ser frem til den videre behandling af lovforslaget og deltager gerne i en yderligere dialog herom.

Har ministeriet spørgsmål eller kommentarer til ovenstående bemærkninger står vi naturligvis til rådighed herfor.

Med venlig hilsen

Birgitte Vølund
Landsformand
Alzheimerforeningen

Nis Peter Nissen
Direktør
Alzheimerforeningen